

UNIVERSITATEA „DANUBIUS “ GALATI
FACULTATEA DE STIINTE ADMINISTRATIVE

REFERAT

DISCIPLINA : TEORIA RASPUNDERII CONTRAVENTIONALE

TEMA : CONTRAVENTIA

INDRUMATOR STIINTIFIC,
Lect. univ. dr. Tache Bocaniala

STUDENT,
Mihai V.Cristian

Contraventia

NOTIUNEA GENERALA DE CONTRAVENTIE

NATURA JURIDICA A CONTRAVENTIEI

1. Contraventia – specie de fapta juridica

Izvorul oricarei forme de raspundere juridica concreta il constituie fapta juridica *lato sensu*, respectiv o imprejurare de care legea leaga geneza unui raport juridic de raspundere. Dar, orice specie de raspundere juridica presupune si existenta unei norme juridice care impune o anumita conduita subiectului de drept si neconformarea acestuia din urma comportamentului stabilit de norma juridica.

Fapta juridica generatoare de raspundere contraventionala se numeste contraventie.

O fapta antisociala constituie temelie al raspunderii juridice contraventionale numai daca dreptul pozitiv i-o confera prin intermediul normelor juridice de stabilire si sanctionare a contraventiilor, deoarece raportul juridic de raspundere nu se poate naste altfel. Sfera faptelor sociale care sunt considerate de catre legiuitor contraventii, depinde de continutul si dinamica reglementarilor juridice ale diferitelor momente, etape sau epoci din evolutia societatii umane.

Faptele juridice sunt activitati din societate, pe care dreptul pozitiv le reglementeaza prin normele sale. Regulile de conduita in societate prescriu delimitarea domeniului legalitatii de cel al ilegalitatii. Dreptul contraventional determina ceea ce este ilicit sau ilegal prin prisma valorilor sociale ocrotite de normele sale. Impunerea unei conduite cu ajutorul normelor care prevad contraventiile poate avea loc fie prin interzicerea unui comportament (stabilit prin norme prohibitive), fie prin ordonarea unei conduite (stabilita de norme onerative).

Activitatea umana care nu intra sub sfera normelor juridice contraventionale prohibitive sau onerative este o conduita ce nu intereseaza material dreptului contraventional, ci eventual alte subsisteme juridice. Daca o fapta nu poate fi incadrata in formele ilicitului, inseamna ca ea este o fapta permisa si se situeaza in afara zonei ilegalitatii.

Prin notiunea de fapta juridica se intelege nu numai actiunea sau inactiunea ce constituie elemental material, ci si consecinta produsa de activitatea ilicita (urmarea imediata sau rezultatul).

2. Contraventia ca fenomen

Referitor la conceptiile despre contraventie sunt de remarcat doua mari orientari, *conceptia formal-juridica* si *conceptia realista*. Prima conceptie, de sursa becariana, vede fapta ilicita, incluzand aici si contraventia, ca o fapta descrisa si sanctionata de lege, punand mai presus de orice legalismul. In aceasta orientare, represiunea este privita egalitar si obiectiv, fara a se face vreo deosebire intre faptuitori. S-a reprosat acestei conceptii ca are ca efect egalizarea si tipizarea represiunii si ca permite persoanelor abile sa eludeze legea.

Criticandu-se orientarea formalista, in doctrina franceza s-a aratat ca in aceasta conceptie faptuitorul nu este decat un manechin pe spatele caruia judecatorul lipeste un numar de articol de lege, iar administratia penitenciarului al doilea reprezentand celula in care va fi inchis.

Conceptia realista priveste fenomenul ilicitului ca o activitate umana indreptata contra relatiilor sociale. Altfel spus, contraventia este conceputa ca o activitate ce incalca ordinea sociala. In aceasta abordare actul ilicit este analizat in concret, tinandu-se seama, in principal, de personalitatea faptuitorului, privita sub toate aspectele. Pentru acest demers delincventul trebuie analizat din punct de vedere psiho-fizic, al problemelor sale economico-sociale si educativ – culturale, al mobilului si scopului urmarite la savarsirea contraventiei. In esenta, conceptia realista promoveaza ideea largirii si individualizarii sanctiunilor juridice.

Legile contraventionale contemporane au la baza, de regula, conceptia realista despre contraventie, imprimand dreptului contraventional un caracter mai uman si asigurandu-se o mai mare ancorare a sa in peisajul social. Contraventia, la fel ca infractiunea, este un fenomen complex, avand urmatoarele aspecte: *material, uman, social, moral-politic si juridic*.

Contraventia are un *aspect material* deoarece este o manifestare exterioara obiectiva a persoanei, apta sa produca modificari in realitatea obiectiva inconjuratoare. Contraventia are si si o *latura sociala* pentru ca este o activitate periculoasa pentru valorile sociale si da nastere la raporturi de conflict intre faptuitor si titularul valorii sociale lezate. Un alt aspect al contraventiei este *cel uman* intrucat este o activitate ce apartine omului, fiind o exprimare a individualitatii sale. Fapta ce constituie contraventie este atribuita omului si in cazurile in care raspunderea revine unei persoane juridice. Contraventia are o *componenta moral-politica*, deoarece da expresie atitudinii etice si celei civice, fata de valorile social-juridice. Contraventia are si o *latura juridica* pentru ca reprezinta o incalcare a datoriei de conformare inserata in norma de stabilire si sanctionare a contraventiei, incalcare ce produce efecte juridice.

Stiinta dreptului contraventional se ocupa insa numai de una dintre laturile fenomenului contraventiei, respectiv de aspectul juridic, celelalte zone ale acestuia formand obiect de studiu al altor stiinte juridice sau umane. Dar, cu toate acestea, cu prilejul legiferarii, legiuitorul trebuie sa tina seama de fiecare din aspectele fenomenului, utilizand atat informatiile oferite de stiinta dreptului contraventional cat si pe cele obtinute de la stiintele care studiaza aspectele extrajuridice ale fenomenului contraventiei.

3. Contraventia – institutie fundamentala a dreptului contraventional

Contraventia – institutie fundamentala – *este un ansamblu de norme juridice care reglementeaza conditiile pe care trebuie sa le realizeze o fapta pentru a fi considerata contraventie.*

Dreptul contraventional, categorie juridica suprainstitutionalizata, se subdivide in institutii juridice, dintre care trei pot fi denumite fundamentale. Acestea sunt: *contraventia, raspunderea contraventionala si sanctiunile contraventionale*. Ele sunt numite fundamentale deoarece toate formele dreptului contraventional graviteaza in jurul lor. Alaturi de institutiile fundamentale, in dreptul contraventional exista si alte institutii, cum ar fi institutia aplicarii legii care, desi nu sunt fundamentale sunt importante pentru materia dreptului contraventional.

Intre institutia contraventiei si celelalte institutii ale dreptului contraventional exista interdependenta.

Institutia contraventiei este cea care determina incidenta celorlalte institutii ale dreptului contraventional. Fara contraventie nu poate fi vorba de raspundere contraventionala sau de aplicare unei sanctiuni specifice.

Institutia fundamentala a contraventiei nu se reduce la definitia conceptului de contraventie ci ea traverseaza intreaga reglementare a dreptului contraventional regasindu-se, mai mult sau mai putin, in orice institutie si norma ale dreptului contraventional. Sediul materiei institutiei contraventiei se afla in normele O.G. nr. 2/2001.

DEFINITIA CONTRAVENTIEI

1. Acceptiunile notiunii de contraventie

A. Acceptiunile juridice ale notiunii de contraventie

Contraventia este ca natura o fapta juridica. Dintre toate genurile de fapte juridice, contraventia imbraca numai forma faptelor juridice *stricto sensu*, spre deosebire de alte ramuri ale dreptului, cum ar fi dreptul civil, care reglementeaza ca izvoare ale raspunderii toate speciile de fapte juridice. Contraventia face parte din categoria faptelor juridice *stricto sensu*, fiind o specie de fapta juridica ilicita.

Contraventia este un tip de activitate neconvenabila socialmente, deoarece vatama sau pericliteaza drepturile si interesele societatii sau ale unor persoane particulare. Termenul contraventie are pe planul dreptului contraventional (*sub specie juris*) trei acceptiuni, al caror continut rezulta in functie de punctul de vedere din care este privita notiunea analizata. Dintre aceste sensuri, doua sunt acceptiuni abstracte, iar una este concreta.

In abstracto, contraventia poate fi privita in raport cu alte forme de ilicit sau pentru delimitarea speciilor de ilicit contraventional. Vazuta *lato sensu si abstract*, contraventia este o fapta prevazuta de lege si savarsita cu vinovatie. Tot general, dar *stricto sensu*, contraventia poate fi definita ca fiind o fapta prevazuta de legea contraventionala. Toate normele care stabilesc contraventile au ca ratiune supozitia ca fapta interzisa s-ar putea repeta, contraventia fiind din aceasta perspectiva o specie de ilicit ipotetic. Presupunand ca norma care stabileste fapta contraventionala este respectata de toti destinatarii, contraventia se va infatisa numai in maniera formala.

In concreto, contraventia este o fapta a unei persoane, savarsita cu vinovatie prin care se incalca o norma ce interzice fapta calificand-o contraventie. In aceasta acceptiune contraventia este o fapta realizata in lumea inconjuratoare care poate fi incadrata in tiparul legii O.G. nr. 2/2001 cuprinde definitia generala a contraventiei, in timp ce definitiile tuturor contraventiilor sunt reglementate de normele prin care se stabilesc si sanctioneaza fiecare contraventie.

Definitia generala a contraventiei se gaseste in art.1 din O.G. nr. 2/2001, conform caruia: “Constituie contraventie fapta savarsita cu vinovatie, stabilita si sanctionata prin lege,

~~ordonanta, prin hotarare a Guvernului sau, dupa caz, prin hotarare a consiliului local al comunei, orasului, municipiului sau al sectorului Municipiului Bucuresti, a consiliului județean ori a Consiliului General al Municipiului Bucuresti.”~~

Contraventia, ca forma de conduita ilicita, presupune indeplinirea mai multor elemente, in lipsa carora aceasta se situeaza in afara sferei dreptului contraventional si nu poate constitui temei al raspunderii contraventionale. Elementele indispensabile existentei contraventiei sunt inscise in normele contraventionale care reglementeaza faptele ce constituie contraventie.

Din punct de vedere social contraventia este o fapta prin care se cauzeaza o vatamare sau punerea in pericol a ordinii sociale. De pilda, contraventia de tulburare a ordinii si linistii publice produce in sanul societatii o stare de insecuritate si neliniste. *Din punct de vedere natural*, contraventia apare ca o deviere de conduita a unui membru al societatii care este lipsit de respect fata de ceilalti componentii ai grupului din care face parte. *Din perspectiva morala*, contraventia apare ca o activitate contrara constiintei etice minime a societatii (*minima moralia*).

B. Alte sensuri ale termenului contraventie

În limbajul curent prin termenul contraventie se înțelege orice faptă ilicită, adică orice acțiune sau inacțiune prin care se încalcă o regulă juridică sau de altă natură (de exemplu referitoare la desfășurarea unui joc sportiv). Această semnificație nu poate fi acceptată în domeniul dreptului, deoarece contravenția este numai una dintre speciile de fapte ilicite. De asemenea, contravenția este o faptă care încalcă o normă juridică, în timp ce regulile extrajuridice care reglementează anumite activități sportive, culturale sau de altă natură, exced nu numai sferei contravențiilor ci chiar și oricărei categorii juridice. S-a făcut această precizare nu numai datorită folosirii termenului contraventie, în vorbirea curentă, în alt sens, ci și pentru că unele legislații utilizează expresii cum ar fi: “contraventie penală” sau “înfractiune penală”, folosite și în doctrina penală românească mai veche. De exemplu, Codul penal portughez folosește termenul înfractiune cu înțelesul de faptă ilicită. Alte sisteme de drept, cum este cel francez, dau un sens mai larg noțiunii de înfractiune, întrucât includ în domeniul acesteia și contravențiile. Așa cum am văzut, această concepție a fost reglementată și în România sub incidența codurilor penale anterioare, care împarteau înfractiunile în trei categorii: crime, delicta și contravenții.

2. Necesitatea unei definiții legale a contravenției

A. Interesul definirii legale a contravenției

Este necesară o definiție legală a contravenției? La această întrebare s-au dat răspunsuri diferite. De regulă, autorii occidentali apreciază că o definiție legală a contravenției nu este necesară, deoarece destinatarii legii și practicienii nu au de a face cu noțiunea generală de contraventie, ci cu fapte (contravenții) în special. De exemplu, conducerea unui autovehicul sub influența alcoolului, construirea fără autorizație etc.. Legile penale occidentale au urmat acest punct de vedere, lăsând doctrinei atributul definirii generale a contravenției (înfractiunii – în sistemele de drept care includ contravenția în genul înfractiunilor).

Considerăm că, definiția legală generală a contravenției este importantă deoarece constituie un instrument pe care practicienii îl folosesc cu prilejul aplicării legii contravenționale. Totodată, definiția legală a contravenției reflectă unele dintre principiile dreptului contravențional sau anumite laturi ale acestora.

De asemenea, cu ajutorul noțiunii generale a contravenției se poate mai ușor delimita sfera ilicitului contravențional de domeniul celorlalte specii de ilicit, adică sfera contravențiilor de cea a înfractiunilor, a delictelor civile, a abaterilor disciplinare etc.. În această ipostază definiția generală a contravenției servește drept criteriu și pentru legiuitor în opera sa de legiferare a contravențiilor. În fine, definiția generală a contravenției conține și reflectă unele principii fundamentale ale dreptului contravențional, respectiv: principiul legalității și al răspunderii contravenționale subiective.

B. Delimitarea contraventiei de alte specii de fapte ilicite

Dintre toate celelalte speciile de fapte ilicite – infractiuni, delict civile, abateri disciplinare etc. – contraventia se aseamana cel mai mult cu infractiunea. Aceasta apropiere se datoreaza originii comune a celor doua forme de ilicit. In reglementarea actuala, legiuitorul nu mai defineste contraventia prin compararea pericolului sau social cu cel al infractiunii, ci numai prin trei elemente, respectiv: latura obiectiva (este o fapta), prevederea faptei intr-un act normativ si savarsirea acesteia cu vinovatie (latura subiectiva, elementul moral).

Pericolul social al faptei nu este un element necesar pentru definitia contraventiei. In plus, pericolul social al faptei ce constituie contraventie este cuprins si evaluat in norma de stabilire a faptei contraventionale. Pe de alta parte, pericolul social prezinta orice fapta contrara normelor juridice, deoarece legiuitorul nu interzice decat faptele periculoase pentru valorile sociale. Gradul de pericol social al unei fapte este stabilit in mod arbitrar de legiuitor, pentru ca el nu are nici un criteriu stiintific la indemana. Totusi, cu ocazia inscrierii in lege a faptelor ce constituie contraventii, legiuitorul se orienteaza dupa datele furnizate de statisticile oficiale referitoare la fenomenul contraventional. In opera sa, legiuitorul ar trebui sa foloseasca si datele oferite de stiintele care se ocupa de cercetarea cauzelor si profilaxiei contraventiilor. Nu in ultimul rand, legiuitorul este obligat sa ia in considerare dreptul comparat si normele aplicabile la nivelul Uniunii Europene.

In doctrina au fost subliniate si alte deosebiri intre contraventie si infractiune. Aceste diferente privesc: *obiectul ocrotirii juridice, urmasia faptei, rezonanta sociala a faptei, gradul de pericol social diferit etc..*

Deosebirea esentiala intre contraventie si infractiune este urmatoarea: *atat infractiunea cat si contraventia sunt nominalizate ca atare de normele care le prevad si sanctioneaza*. Altfel spus, cu prilejul stabilirii contraventiilor si infractiunilor, legiuitorul determina si genul faptei – contraventie sau infractiune.

La fel se delimiteaza contraventiile si de celelalte forme de ilicit. Intr-adevar, nici o fapta ilicita nu poate fi calificata ca fiind contraventie decat daca este prevazuta de lege si numita contraventie de aceasta lege. In caz contrar, fapta ilicita interzisa va fi o alta specie de ilicit, respectiv: delict civil, abatere disciplinara, infractiune, desi multe acte normative folosesc expresii de genul *“incalcarea prevederilor prezentei legi constituie infractiune, contraventie sau abatere disciplinara, dupa caz”*. Daca una si aceeasi fapta nu poate fi atat infractiune cat si contraventie, ea poate fi, simultan, infractiune sau contraventie si orice alta specie de fapta ilicita. De pilda, savarsirea contraventiei de concurenta neloiala prevazuta de art. 4 din Legea nr. 11/1991 (oferirea serviciilor de catre salariatul exclusiv al unui comerciant unui concurent) poate fi considerata si abatere disciplinara sau delict civil.

Bibliografie

- ✚ Mihai Adrian Hotca, Drept contravențional. Partea generală, Editura Editas – București, 2003.